

Kazakça ve Türkçedeki Benzer Ses ve Şekildeki Kelimelerin Türkçe Dinleme ve Yazma Becerisine Etkisi

Kudret Önel

kudret.onel@stu.ibu.edu.ba

Prof. Dr. Cemal Özdemir

Süleyman Demirel Üniversitesi, Kaskelen – Kazakistan

cemal.ozdemir@sdu.edu.kz

Özet

Ana dil ile hedef dil arasındaki benzerlik ve farklılıklar yabancı dil öğrenme sürecinde etkili rol oynamaktadırlar. Öğrenciler tam anlamıyla hedef dilde aktif olabilmeleri için anlama ve anlatma becerilerini kazanmalıdırlar. Bunun yanı sıra öğretmen öğrencilerine dil öğretiminde etkili bir yöntem seçmelidir. Aksi takdirde öğrencilerde yabancı dil öğrenme hızlı ve kolay olamaz. Bu çalışmada Kazak öğrencilerin Kazakça- Türkçe benzer ses ve şekildeki kelimelerin oranına bağlı olarak öğrencilerin Türkçe dinleme anlama becerilerindeki başarıları irdelenmiştir. Ayrıca çalışmada, yabancı dil öğretimi ve yazma ve dinleme becerileri, soydaşlara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemler, Kazakça ve Türkçe ses ve şekil benzerlikleri üzerinde durulmuştur. Uygulama olarak araştırmada Türkçe iki farklı metin Kazak öğrencilere dinlettirilmiştir. Bu esnada öğrencilerden duydukları ve anladıkları kelimeleri not etmeleri istenmiştir. Metin 1 de öğrencilerin %95'inde dinleme, yazma ve anlama tespit

edilirken, metin 2’de öğrencilerin bu oran %55’e düşmüştür. Buradaki etkili faktör Kazakça ve Türkçe ortak ve benzer kelimelerin sayısıdır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, dinleme ve yazma becerisi, Kazakça ve Türkçe ortak kelimeler, soydaşlara Türkçe öğretimi

The Effect of Words with Similar Sounds and Shapes in Kazakh and Turkish on Turkish Listening and Writing Skills

Abstract

The similarities and differences between the mother tongue and the target language play an effective role in the foreign language learning process. Students must acquire comprehension and expression skills in order to be fully active in the target language. In addition, the teacher should choose an effective method in teaching language to his students. Otherwise, foreign language learning cannot be fast and easy for students. In this study, the success of Kazakh students in Turkish listening comprehension skills was examined depending on the ratio of Kazakh-Turkish words with similar sounds and shapes. In addition, in the study, foreign language teaching and writing and listening skills, teaching Turkish as a foreign language to cognates and the problems encountered in teaching Turkish, Kazakh and Turkish sound and shape similarities were emphasized. As an application, two different texts in Turkish were played by Kazakh students. During this time, the students were asked to write down the words they heard and understood. While listening, writing and comprehension were detected in 95% of the students in text 1, this rate decreased to 55% of the students in text 2. The effective factor here is the number of common and similar words in Kazakh and Turkish.

Keywords: *Foreign language, listening and writing skills, common words in Smuggled and Turkish, teaching Turkish to cognates.*

GİRİŞ

İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için iletişime ihtiyaç duymaktadırlar. Diğer insanlarla iletişime geçebilmek için dil aracı kullanılmaktadır. Dil yaşayan bir varlıktır (Ergin, 2008: 4). İlerleyen zaman ve insanlardaki artan etkileşim sonucunda dil çeşitlilikleri ortaya çıkmıştır. Her ülkenin kendi kurallarını oluşturduğu ana dili meydana gelmiştir. Ticaret, eğitim, göç gibi faktörler sonucu diller arasında kelime alış-verişi gerçekleşmiş ve benzerlikler ortaya çıkmıştır. “Türk dilleri çok sayıda aynı anlamda kullanılan ortak sözcüklere sahip olmalarının yanı sıra tümce yapıları da hep aynı kalmakta Çağdaş *Türk yazı dilleri* veya *Türk dilinin kolları* gibi adlandırıldıklarına da rastlanır.” (Davids, 1832: 154). İnsanlar birbirlerini daha iyi anlamak için birbirlerinin dilini öğrenmeye başlamışlardır. Bu öğrenim esnasında ana dil ve yabancı dil arasındaki farklardan doğan güçlükler öğrenimi zorlaştırmaktadır.

Bazı diller özellik bakımından birbirlerine benzemektedirler. Bu durum etkisinde yabancı dil öğrenimi öğrenciler tarafından da kolay olmaktadır. Örneğin; soydaşlar olarak tabir edilen Azeri, Türkmen, Özbek, Kırgız ve Kazaklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bir İngiliz'e, Alman'a, Arap'a göre daha kolay gerçekleşmektedir.

Kazakistan 1991 yılı sonrasında Sovyetler Birliğinden ayrılmıştır. “10 Aralık 1991’de yapılan toplantısında Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti olan isminin Kazakistan Cumhuriyeti olarak değiştirilmesi kabul edilmiş, 16 Aralık 1991’de ise Kazakistan bağımsızlığını ilan etmiştir” (Kassymbay, 2016: 71). Daha sonra ülkede yabancı dil Türkçe öğretimi yaygınlaşmaya başlamıştır. “Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi söz konusu olduğunda öğrencilerin beraberinde getirdikleri kültürün Türk kültürüne, kullandıkları dilin de Türk diline benzerliği ya da uzaklığının derecesi öğrenme sürecini etkileyen en önemli faktörlerden birini teşkil etmektedir. Son yıllarda Türkiye Cumhuriyeti’nin ekonomik ve kültürel ilişkilerinin düzeyine paralel olarak özellikle Asya ülkelerinde Türkiye Türkçesine olan talep de artmaktadır” (Arman, 2020: 12).

Artan bu ilgi ile Kazakistan’daki devlet okullarında yabancı dil Türkçe öğretimi uygulamaları başlamıştır. “Kazakistan Cumhuriyeti’nde Türkçe'nin öğretildiği kurumlar, Katev bünyesinde çalışan Dostluk Kurs Merkezi, Kazak Türk Liseleri ve TÖMER dil kurslarıdır” (Turumbetova, 2013; akt. Zhumakanova, 2020: 35).

Kazakça ve Türkçe arasındaki bazı kelimelerin aynı oluşu, cümle dizilişlerinin ve telaffuz benzerliklerinin var olması soydaşlara Türkçe öğretiminde kolaylıklar sağlamıştır. Bu çalışma ile Kazak öğrencilerin dinledikleri Türkçe metinlerde yer alan Kazakça ve Türkçe benzer kelimelerin oranına bağlı olarak yazma etkinliğinde hata oranları tespit edilmek istenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Kazakistan, 1991’de Sovyetler Birliğinden ayrılmasıyla bağımsız bir devlet haline gelmiştir (Kassymbay, 2016). Daha sonra dil hareketlerine başlanmış ve ülke genelinde yabancı dil öğretimine de ilgi artmıştır. Bununla beraber yabancı dil olarak Türkçe de eğitim ve öğretimde yerini almıştır (Arman, 2020). Kazakça ve Türkçe yapı benzerliği ve ortak kelimelerin olması yönünden Türkçe öğrenimi Kazaklar tarafından kolay olsa da bazen karışıklıklara sebep olmaktadır. Kazakistan Türk okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri dinledikleri metinlerde Kazakça ve Türkçe benzer kelimelerin oranlarına göre metinleri anlama oranları da değişmektedir.

Bu doğrultuda Kazakça ve Türkçe benzer ses ve şekildeki kelimelerin Kazak öğrencilerin Türkçe dinleme-anlama ve yazma becerileri üzerine etkisi tespit edilmek istenmiştir.

Çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

- 1- Kazakça ve Türkçe arasında ses ve şekil özellikleri bakımından benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- 2- Soydaş Kazaklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde aynı soydan gelmenin etkisi ne kadardır?
- 3- Kazaklara yabancı dil Türkçe öğretiminde karşılaşılan başlıca problemler nelerdir?
- 4- Kazakça ve Türkçe arasındaki ses ve şekil benzerliklerinin, Kazak öğrencilerin dinleme ve yazma becerisine olan etkisi nedir?

1.2. Amaç ve Önemi

Çalışmanın amacı Kazakça- Türkçe ortak ses ve şekildeki kelimelerin Kazak öğrencilerdeki dinleme-anlama ve yazma becerisine etkisini tespit etmektir. Yabancı dil öğrenim aşamasında öğrencilerin en çok zorlandıkları becerilerden biri dinleme anlama becerisidir. Öğrenciler yazılı halde gördükleri kelimeleri daha kolay ayırt etmektedirler. Fakat öğrenciler kelimeleri dinlediklerinde anlamakta güçlük çekmektedirler (Demirel, 2003).

Dinleme becerisi bir yabancı dil öğreniminde bu kadar önem arz ederken Kazak öğrencilerin metin içerisindeki ortak ses ve şekildeki kelimelere bağlı anlama düzeyini tespit etmek hem öğretmen hem de öğrenciler açısından faydalı bir çalışma olacaktır. Öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi diğer becerilerin geliştirilmesinde de fayda sağlayacaktır. Bu yüzden diğer becerilerden önce öğrencilerin dinleme-anlama becerilerinin geliştirilmesi daha doğru olacaktır.

Bu çalışma ile öğrencilerdeki dinleme-anlama becerilerinin Kazakça ve Türkçe ortak ses ve şekildeki kelimelerden ne yönde etkilendikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu ve benzeri çalışmaların başta Kazakistan'da yaşayan Kazaklara yabancı dil olarak Türkçe dinleme becerisi kazandırılmasında sonrasında ise diğer soydaşlara Türkçe öğretiminde dinleme-anlama becerisine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Yabancı Dil Öğretimi ve Dinleme Becerisi

Dil insanların anlaşmasına yardımcı olan doğal aracıdır. “Dil, bir düşüncenin üzerine ses ve işaretlerle kurulmuş kişiler arasında duygu ve hisleri aktaran iletişim aracıdır” (Ünlücan, 2019: 18). “İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinçaltına inen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil” (Korkmaz, 1992: 8) olarak tanımlanmaktadır.

Yabancı bir dil öğrenme esnasında öğreticiler tarafından hedef dilin kültürü, yapısı sorgulanmalıdır. Öğrencilerin ana dilleri ile uyuşan ve aykırı noktalar tespit edilmelidir. Çünkü dünya üzerindeki her dilin özellikleri birbirlerinden farklıdır. Öğrencilere hedef dili öğretime geçmeden önce bu şekilde araştırmalar yapılırsa öğretilen dil sağlam ve kalıcı zemine kurulacak ve dil öğretimi kolaylaşacaktır. Senemoğlu (2009)’nun savunucularından olduğu davranışçı teorem; dilin öğrenilebilir olduğundan ve taklit yoluyla kazanılabileceğinden bahseder. Ayrıca öğrenmenin koşullu bir davranış olduğunu ve insanların bu davranışlarının incelenebileceğini ekler.

Yabancı dil öğrenim süresi içerisinde bazı zorluklar ile karşılaşmaktadır. Bu güçlüklerden biri de öğrencilere anlama ve anlatma becerilerinin kazandırılmasıdır. Yabancı dil öğretim süresinde bu becerilerin öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağlamak öğretmenin en birinci görevlerindedir. Öğrenciler bu becerilerden en çok dinleme ve algılamada zorlanmaktadırlar. “Dinlemek, işitmekten ayrı ruhsal bir olay, işittiğini anlamak için dikkatini harcamak ve bir sonuç çıkarmak için konuşmayı izleme sürecidir” (Göğüş 1978: 228).

Nalıncı (2000)’nın yapmış olduğu araştırmaya göre insanlar gün içerisinde vakitlerinin %45’ini dinlemeye ayırırlarken, %30’unu konuşmaya daha sonra %16’sını okumaya ve %9’unu yazma için ayırmaktadırlar. Buna göre kişilerin günlük hayatta en çok dinleme becerisi kullandığı görülmektedir. Özbay (2008) dinleme becerisinin kazanım sürecini “ilgi, işitme, dikkat, kavrama, dinleme, değerlendirme, tepki/karşılık vb.” gibi aşamaları olduğunu da belirtmiştir”. Bu sürecin gerçekleşmesi için Lüle (2014)’ye göre eğitimin bilinçli verilmesi ve alınması gerekmektedir. Öğrencilerin etkin birer dinleyici olmaları için etkili yöntem ve etkinlikler seçilmelidir. Öğrenci tüm dikkatini hedef dili dinlemeye vermeli ve devamında konuşma davranışı sergilemelidir.

Öğrencilerin dinledikleri metne karşı bir davranış olarak konuşma beraberinde gelmelidir. Bu yüzden öğrencilere dinleme becerisi kazandırmada amaç, öğrencilerin hedef dildeki sesleri etkili

bir şekilde tanılayıp, seslerdeki vurgu ve tonlamalara dikkat etmelerini sağlamaktır. Bunun yanında en önemli husus karşıdan gelen iletiyi doğru bir şekilde idrak etmeleridir. (Usta, 2012). Bunun için yabancı dil dersi öğretmeni konuşması ve okuduğu metinler sırasında ses tonunu öğrencilerin anlayabileceği şekilde ayarlamalı ve kelimeleri doğru telaffuz etmelidir.

2.2. Yazma Becerisi

Yabancı dil öğretiminde yazma becerisi kazandırma önemli bir noktadır. Bu beceri sayesinde yabancı dil öğrenen yabancı öğrencilerin hedef yetileri somut olarak tespit edilebilir. Bu hususta öğretmenin hedef dilde konuşma, dilbilgisi ve iletişim yeterliliği olmalıdır.

Yabancı dilde öğrencilere kazandırılması gereken yazma becerisi tek dilbilgisi ve kelimeleri kurallara uygun yazmak değildir. Yazı yazarken metin ortaya koymadaki amaç; konuyla alakalı düşüncelerin ortaya konması, bunu destekleyici cümlelere yer verilmesi ve yazılan cümlelerin aralarında anlamsal ve kural olarak uygunluk olmasıdır (Coşkun, 2011).

Öğrencilere yabancı dil Türkçe de yazma becerisinin temeli alfabe öğretimiyle başlamaktadır. Daha sonrasında kelimeler ve bu kelimeleri yan yana getirme öğretilmelidir. Elde edilen cümlelerle anlamlı paragraflar ve metinler oluşturma devamında gelmelidir. “Özellikle, 1950’li yıllardan sonra düzvarım yönteminin ortaya çıkmasıyla yabancı dil öğretiminde sözcüklerin bir bağlam (context) içinde öğretilmesi kabul edilmiştir. 1970’li yıllardan sonra da sözcüklerin bir iletişim içeriğinde öğretilmesi daha uygun bulunmuştur” (Demirel, 2004: 106).

Öğrencilerdeki yazma becerilerinin geliştirilmesinde en çok kullanılan yöntem dikte çalışmasıdır. Bu çalışma ile öğrenciler hem dinleme becerilerini geliştirir hem de yazma becerilerini. Öğrencilerin hataları somut bir şekilde tespit edilip düzeltilebilir.

2.3. Soydaş Kazaklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve öğrenimi günden güne hız kazanmaktadır. Bundan dolayı Türkçe öğretimi konusunda yapılan faaliyetler de aynı oranda artış göstermiştir. Özellikle Kazakistan’da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetleri doksanlı yılların başına dayanmaktadır. Türkçe öğretimi faaliyetleri otuz yıla yakın bir geçmişe sahiptir. Türkçe öğretimi özel teşebbüsler tarafından açılmış okullarda, kültür merkezlerinde, Kazak – Türk Liselerinde, üniversitelere bağlı Türk Dili ve Edebiyatı veya Türkoloji Bölümlerinde, belirli bir süreliğine

elçiliğe bağlı Türkçe öğretim merkezlerinde ve Yunus Emre Enstitüsü'nde gerçekleştirilmiştir ve halen birçok kurumda halen devam etmektedir.

Özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından Orta Asya Ülkelerindeki soydaşlara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yaygınlaşmıştır. Orta Asya Ülkelerinde yaşayan Türk asıllı milletler ile Türkiye'de yaşayan Türklerin soylarının bir yerden türemesinden kaynaklı burada yaşayan insanlar *soydaş* olarak tabir edilmektedir. Kelime anlamı, *soyları ortak olan kişilerin her biri* şeklinde tanımlanmaktadır (Beylur, 2020).

Sovyetler Birliği 1991 yılında dağılmasıyla beş Orta Asya devletleri bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Orta Asya ülkelerinden biri olan Kazakistan da devlet kurma faaliyetlerine başlamıştır. “25 Aralık 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği dağıldı. Bunun sonucu olarak Kazakistan'da 1 Aralık 1991 yılında yapılan seçimle Nursultan Nazarbayev Cumhurbaşkanı seçildi. 10 Aralık 1991'de Kazak Parlamentosunun aldığı kararla devletin isminden ‘Sovyet Sosyalist’ ifadesi çıkarıldı ve devletin yeni ismi ‘Kazakistan Cumhuriyeti’ olarak ilan edildi. Bütün bu sürecin sonucunda 16 Aralık 1991'de Kazakistan tam bağımsızlığını ilan etti ve Kazakistan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye oldu” (Saray, 2014: 212-213). Türkiye'nin Kazakistan Cumhuriyetini tanınması ve geçmişte aralarında bir soy bağının olması nedeniyle Kazakistan'da Türkçe öğretim faaliyetleri özel ve devlet kurumlarında başlanmıştır (Özdemir, 2018). Kazakistan pek çok farklı dil konuşan kişilerin olduğu bir ülkedir. Bu yüzden Kazakistan'ın politikalarının en önemlilerinden birisi de dil üzerinedir.

2.4. Kazak Öğrencilere Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Problemler

Türkçe ve Kazakça aynı dilin farklı lehçeleridir (Kuderinova, 2015). Fakat ülkelerin bulunduğu konumlara bağlı olarak yaşadıkları ticaret ve savaş olaylarından dolayı Kazakça ve Türkçeye farklı dillerden kelime geçişleri olmuştur. Örneğin; 1991 öncesinde Rusya yönetimi altında bulunan Kazakistan, Rusçadan pek çok kelimeyi sözcük bünyesinde barındırmaktadır (Atmaca, 2012). Aynı şekilde Türkçe de Batı ülkeleri ile olan ilişkilerinden dolayı sözcük hazinesinde yabancı kelimeleri bulundurmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Türkçe ve Kazakça kelime varlığı ve fonetik açıdan birbirlerinden uzaklaşmışlardır. Bunun yanında alfabe farklılıkları da görülmektedir. “Kazakistan'ın alfabe meselesinin tarihi oldukça renklidir. 1929 senesine kadar olan dönemde Arap alfabesine dayanan fakat 4 türlü imlâ hususiyeti gösteren uygulamalar görülür” (Kutalmış, 2004: 6).

Yabancı dil öğreniminde iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların seviyesi ne derecede olursa olsun dil öğreniminde öğrenciler her zaman ana dilleri ve yabancı dili karşılaştırarak öğrenmektedirler. “İnsanlar, hedef dil kullanımlarında, iki dil düzeninin kuralları ve kavramlarını karşılaştırarak, karşılıklı aktarımlar yapma eğilimindedirler” (Soral, 2009: 19). Çünkü yabancı dil ana dilin üzerine inşa edilmektedir. Dolayısıyla yeni dil öğrenilirken ana dil kuralları ve yapısı çerçevesinde öğrenim gerçekleşmektedir. “Dil aktarımı; kişinin ilk dilinin, ikinci dilinin öğrenme sürecine etkisi olarak tanımlanmaktadır” (Carroll, 2008: 315).

Kazakların Türkçe öğrenimi üzerine yapılmış çalışmalardan biri de Yılmaz (2015)’ın Süleyman Demirel Üniversitesinde yapmış olduğu çalışmadır. Bu çalışmaya göre Süleyman Demirel Üniversitesinde okuyan 180 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Öğrencilerin Türkçe dört temel becerilerine yetkinlikleri incelenmiştir. Araştırma verilerine göre öğrencilerin %90,1’inin dinleme becerisinde yetersiz, geri kalan %9,9’unun ise dinlemede sorun yaşadıklarını vurgulamıştır. Öğrencilerdeki konuşma becerisine bakıldığında %92,7’si sorun yaşarken %7,3’ünün sorunsuz konuştuğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %13,7’si okuma becerisinde iyi iken, %86,3’ü problem yaşamaktadırlar. Konuşma becerisine bakıldığında ise öğrencilerin %9,5’inde sorun yaşamadığını, %91,5 ise konuşma sorunları yaşadığını belirtmiştir.

Görüldüğü üzere Kazak öğrencilerin Türkçe anlama ve anlatma becerilerinde de zorlandıklarını göstermektedir. Bunun sebepleri altında Rusçanın Kazakça üzerindeki hâkimiyeti büyük rol oynamaktadır. Kazakça ve Türkçe aynı dil ve kültür yapısına sahip olsa da öğrencilerin Türkçe öğrenirken zorlanmaları kaçınılmazdır. Bunun için öğrencilere Kazakça ve Türkçe benzer ve farklı özellikler de detaylı bir şekilde anlatılmalıdır.

2.5. Kazakça ve Türkçe Ses Farklılıkları

Kazakça ve Türkçe ortak bir geçmişe sahip olmaları itibariyle bünyelerinde birçok ortak kelime bulundurmaları tabiidir. Fakat ilerleyen zaman ve uzaklaşan yaşantılar sebebiyle Kazakça ve Türkçe kelime, ses ve alfabe farklılıkları da ortaya çıkmıştır. “Türkçe ve Kazakça arasındaki ses, şekil, kelime, cümle ve anlam yapısında bazı ortaklıklar olmakla birlikte “bu dillerin akrabalığından ortak noktalar bazı durumlarda kolaylık sağlamasına rağmen bazı durumlarda ise iki dil arasındaki iletişimi zorlaştırmaktadır.” (Sarsenbekova, 2019: 7). Kazakça ve Türkçe arasındaki ses değişimlerine yönelik Güneş (2019)’in çalışmasında yaptığı kategorilerden esinlenerek bu ses değişimleri şu şekilde gösterilebilir;

Kazakça ve Türkçe kelimeleri arasında daha pek çok farklılıklar ve benzerlikler görülmektedir. Bu kısımda yer verilen maddeler konuya örnek teşkil etmesi açısından bu kadarla sınırlandırılmıştır.

- Kazakçadaki s'ler Türkçede ş'dir. Örneğin;

-basparmak başparmak

-baska başka

-besik beşik

- Kazakçada ş'ler Türkçede ç veya c'dir.

-şeş çöz

-şunķır çukur

-şirik çürük

- Türkçede kelime başında bulunan y'ler Kazakçada j'dir.

-jabıs yapış

-jaz yaz

-jaman yaman

- Kazakçada y'ler Türkçede ğ'dir

-baylam bağlam

-deyin değin

-tüyme düğme

- Kazakçada sözcük başındaki bazı k'ler Türkçede g' dir.

-köz göz

-küş güç

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Kazakistan'daki BIL (Bilim Innovation Lyceum) yani eski adıyla Kazak- Türk Liselerinden bir tanesinde 8-B sınıfında okuyan öğrencilerde yabancı dil olarak Türkçe dinleme etkinliklerinde

benzer kelimelerin olduğu metinlerde anlama oranının daha fazla, kelime benzerliklerinin az olduğu metinlerde ise anlama oranının düştüğü gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilere öğretmen tarafından okumak üzere iki ayrı metin belirlenmiştir. Bunun sonucunda öğrencilerdeki anlama oranı somut olarak tespit edilmek istenmiştir. Araştırmada doküman analizi yapılarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39).

Araştırma deseni durum çalışması olarak belirlenmiştir. Creswell (2007) durum çalışmasını şu şekilde açıklar; araştırmacı belirli bir zamanda bir veya daha fazla durumu, birden fazla kaynak kapsayan araçların kullanılmasıyla elde edilen verileri kullandığı yöntemdir. Veriler araştırmacının gözlem, görüşme, materyal (işitsel-görsel) kullanımı, dokümanlar ile toplanabilmektedir. Öte yandan Davey (1991) ise durum çalışmasını bir durumun veya olayın detaylı bir şekilde incelendiği ve verilerin sistematik olarak toplandığı yöntem olarak açıklamıştır. Bu teknik ile gerçek ortam kullanılmaktadır. Sonuçta bu durumun neden kaynaklandığı ve gelecekteki çalışmalarda nerelere odaklanması gerektiğine değinir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kazakistan’da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler oluşturmaktadır. “Nitel araştırmalarda evren, araştırmacının gerçekte incelediği ve araştırdığı olguları barındıran insan toplulukları, sosyal gruplar veya çok çeşitli olay ve olgulardır” (Baltacı, 2018: 234). Örneklem grubu olarak 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Kazakistan’da BİL’de okuyan 8. sınıf 25 öğrenci seçilmiştir. Bu seçim yapılırken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem kolay ve ulaşılabilir gruplar için kullanılır. Örneğin; bir okulda okuyan öğrenciler gibi gruplardır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları Kazakça ve Türkçe ortak ses ve şekildeki kelimelere bağlı Kazak öğrencilerdeki dinleme-anlama oranını tespit etmek için iki farklı Türkçe okuma metni seçilmiştir. Bu metinler öğrencilerin ders kitapları *Harmoni*’deki ders konuları temel alınarak düzenlenmiştir. Metin 1 *Benim Bir Günüm*, metin 2 *Kemal Sunal* ve *Barış Manço* metinleridir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler Kazak öğrencilerin haftalık ders programında yer alan 45 dakikalık Türkçe dersi süresinde dikte çalışması ile toplanmıştır. Öğrencilerden okunan metinlerdeki anladıkları kelimeleri verilen kâğıtlara yazmaları istenmiş ve okuma bitiminde öğrencilerden anladıklarını anlatmaları istenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin okunan iki farklı metin esnasında duydukları ve anladıkları kelimeleri not ettikleri kâğıtlar toplanmış ve yazdıkları kelimeler elektronik ortama aktarılmıştır. Kazakça ve Türkçe benzer ve ortak kelimeler *Tablo 2* ve *Tablo 4'e*, Kazakça ve Türkçe farklı kelimelere dair bulgular ise *Tablo 3* ve *Tablo 5'e* işlenmiştir. Bulgular bölümünde tablolara gerekli yorumlar yapılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmada 2021-2022 eğitim ve öğretim döneminde 8. sınıfta okuyan 25 öğrenci üzerinde Türkçe dinleme etkinliği esnasında metinlerdeki Kazakça ve Türkçe benzer kelimelerin öğrencilerin anlama ve yazma becerilerine etkisi araştırılmıştır. Bu kapsamda öğrencilere içeriğindeki Kazakça ve Türkçe benzer kelimeler bakımından sayıca farklılık olan *Benim Bir Günüm* metni ile *Kemal Sunal* ve *Barış Manço* başlıklı metin öğretmen tarafından okunmuştur.

Öğrencilere okunan metinlerin Kazakça ve Türkçe benzer, ortak ve farklı kelime sayıları *Tablo 1'de* verilmiştir. Öğrenciler öğretmenlerini dinlerken onlara verilmiş kâğıda metinlerden duydukları kelimeleri yazmışlardır. Daha sonra kâğıtlar öğretmen tarafından toplanmış ve tablolaştırılmıştır. Yapılan bu uygulama sonuçları aşağıdaki *Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4* ve *Tablo 5'te* verilmiştir.

Tablo 1. *Metin 1 ve Metin 2'deki Kazakça ve Türkçe ortak kelime sayıları*

	Benzer kelime sayısı	Ortak kelime sayısı	Farklı kelime sayısı	Toplam kelime sayısı
Metin 1	51	14	85	150
%	%34	%9	%56	%100

Metin 2	32	6	87	125
%	%25	%4	%69	%100

Tablo 1’de öğrencilere dinletilen iki farklı metin içerisinde bulunan benzer, ortak ve farklı kelime sayıları verilmiştir. Tablo 1’de benzer kelime olarak ele alınan Kazakça ve Türkçe ’de bulunan benzer ses, çağrışım ve şekildeki kelimelerdir. Ortak kelimeler ise Kazakça ve Türkçe ’de ortak kullanılan kelimelerdir.

Benim Bir Günüm adlı metin 1’de toplamda 150 kelime bulunmaktadır. Bunların %34’ü Kazakça-Türkçe benzer, %9’u Kazakça-Türkçe ortak ve %56’sı Kazakça-Türkçe farklı kelimelerdir. Ortak ve benzer kelimelerin toplamları ise 65’tir.

İkinci metin ise *Kemal Sunal* ve *Bariş Manço*’dur. Bu metinde toplamda 125 kelime bulunmaktadır. Bu kelimelerin %25’i Kazakça-Türkçe benzer, %4’ü Kazakça-Türkçe ortak ve %69’u Kazakça-Türkçe farklı kelimelerdir. Ortak ve benzer kelimelerin toplamları ise 38’dir.

Tablo 2. *Metin 1 Dinletimi Sonucu Öğrencilerden Toplanan Kağıtlarda Bulunan Kazakça ve Türkçe Ortak ve Benzer Kelimleri Doğru Yazan Öğrencilerin Sayısı*

Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Doğru Not eden öğrenci sayısı	Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Doğru Not eden öğrenci sayısı
benim	Menin	25	oğlan	Ul	25
adım	Atım	25	kız	Kız	25
Zeynep	Zeynep	25	kardeşim	Baurım	23
ben	Men	25	var	Bar	25
on beş	On bes	25	onlar	Olar	25
yaş	Jas	23	dört	Tört	25
Türkiyeliyim	Turkiyalıkpın	24	altı	Altı	25
Kazakistan	Kazakstan	25	her	Er	24

ikinci	Ekinşi	24	üçüncü	Üşinşi	25
dördüncü	Törtinşi	24	son	Songı	25
bitti	Bitti	23	üç	Üş	25
ağaç	Ağaş	25	armut	Almurt	21
gül	Gül	25	oynamak	Oynau	25
biz	Biz	25	yeriz	Jeymiz	24
televizyon	Televizor	25	kitap	Kitap	25
okumak	Oku	25	içinde	İşinde	24
yaşamak	Ömir sürü (Jasau)	23	gün	Kün	25
Ömer	Omar	25	saat	Sağat	25
lise	Litsey	25	yedi	Jeti	25
Türkçe	Türikşe	25	otobüs	Avtobus	25
anne	Ana	23	beş	Bes	25
Ayşe	Ayşa	24	olur	Boladı	22
yastık	Jastık	24	birinci	Birinşi	25
restoran	Restoran	25	matematik	Matematika	25
tarih	Tarih	25	baş	Bas	25
İngilizce	Ağılşın	23	spor	Sport	24
bahçe	Bakşa	25	tane	Dana	25
elma	Alma	25	kiraz	Şie	23
top	Dop	22	olmak	Bolu	23
çağırmaq	Şakıru	21	sonra	Sosın	21
uyumak	Uyıktau	24	hikaye	Hikaya	23
vermek	Beru	24	düşünmek	Oylanu	23

Tablo 2'de öğrencilere dinletilen metin 1 sonucunda kağıtlara yazdıkları kelimeler yer almaktadır. Metin 1 başlığı *Benim Bir Günüm* ve konusu Zeynep adındaki Türk bir kızın bir gününü anlatmasıdır (Ek1). Tabloda koyu renkle belirtilen kelimeler metin 1 içerisinde yer alan Kazakça ve Türkçe ortak kelimelerdir. Geri kalan kelimeler ise Kazakça ve Türkçe benzer kelimelerdir.

8-B sınıfında bulunan 25 öğrenciden toplanan kâğıtlara bakıldığında Kazakça ve Türkçe 51 benzer kelimenin 24'ünü (%47) öğrencilerin hepsi duymuş ve doğru yazmışlardır. Bu kelimeler ses ve şekil olarak bire bir Türkçeye benzeyen kelimeler olduğu için öğrenciler tarafından da işitilip yazılması kolay olmuştur. Örneğin; *ben, benim, ad, sayılar (4, 6, 7, 15)* vb. metinde 14 Kazakça ve Türkçe ortak kelime bulunmaktadır. Bunların 12'si öğrencilerin hepsi tarafından duyulmuş ve yazılmışlardır. Öğrencilerin duymakta zorlandıkları kelimeler arasında *sonra-sosun ve çağırma-şakıru* kelimeleri yer almaktadır.

Metin 1 dinletimi sonrasında öğrencilerden anladıklarını 1-2 cümle ile anlatmaları istenmiştir. Bunun sonucunda 25 öğrencinin %95'i Kazakça ve Türkçe benzer-ortak kelimelerle metni anlatmış ve metni anladığını kanıtlamıştır. Kalan %5'lik kısım ise birbirinden bağımsız cümleler kurmuş ve anlam karmaşası yaşamışlardır.

Tablo 3: *Metin 1 Dinletimi Sonucu Öğrencilerden Toplanan Kağıtlarda Bulunan Kazakça ve Türkçe Farklı Kelimeleri Doğru Yazan Öğrencilerin Sayısı*

Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Doğru yazan öğrenci sayısı
Merhaba	Salem	25
Baba	Ake	20
Öğretmen	Muğalim	25
Ve	Jane	18
Kalkmak	Turu	12
Kahvaltı	Tangı as	10

İle	Men	15
Okul	Mektep	17
Ders	Sabak(Ders)	23
Bir sürü	Köp	9
Çok	Köp	17
Hoşa gitmek	Unatu	10
Yemek	Tamak	14
Hazır	Dayın	11
İzlemek	Köru	8
Önce	Aldın	13
Ödev	Üy tapsırması	19
Daha	Tağı	12
Dinlemek	Tındau	22
yatak	Tösek	20
Koymak	Tastau	6
yapmak	Jasau	21
Uykuya dalmak	Uyıktap kalu	5

Tablo 3'te öğrencilerin metinde bulunan 85 Kazakça ve Türkçe farklı kelimeleri doğru yazan öğrenci sayıları verilmiştir. Bu farklı kelimelere bakıldığında öğrencilerin 25'i *merhaba ve öğretmen*, 23'ü *ders*, 22'si *dinlemek* ve 21'i *yapmak* kelimelerini doğru bir şekilde yazmışlardır. Bu kelimeler Kazakça ve Türkçe farklı olmalarına rağmen öğrencilerin sürekli duydukları kelimeler arasında olmaları nedeniyle doğru yazılmışlardır.

Tablo 4. *Metin 2 Dinletimi Sonucu Öğrencilerden Toplanan Kağıtlarda Bulunan Kazakça ve Türkçe Ortak ve Benzer Kelimeleri Doğru Yazan Öğrencilerin Sayısı*

Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Not eden öğrenci sayısı	Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Not eden öğrenci sayısı
bir	Bir	25	iki	Eki	25
o	Ol	25	kardeşinin	Baurının	23
1943	Mın toғız jüz kırık üş	23	yanında	Janında	23
yılında	Jılında	25	3	Üş	25
İstanbul	Stambul	25	1969	Mın toғız jüz alpıs toғız	24
lise	Litsey	25	Türkiye	Türkiya	25
okumak	Oku	25	1978	Mın toғız jüz jetpis segiz	23
1963	Mın toғız jüz alpıs üş	23	kariyeri	Kariyerası	25
üniversite	Üniversitet	25	aktör	Aktör	25
onun	Onın	25	1999	Mın toғız jüz toksan toғız	24
olmak	Bolu	25	tarihinde	Tarihında	25
17	On jeti	25	Türk	Türik	25
İngilizce	Ağılşın	21	sinemasının	Kinosının	25
1972	Mın toғız jüz jetpis eki	23	komedi	Komediya	25

evlendi	Üylendi	24	1944	Mın toğız jüz kırık tört	24
Fransızca	Frantsuzşa	25	oyun	Oyın	25
Japonca	Japonşa	25	82	seksen eki	25
1	bir	25			

Tablo 4'te öğrencilere dinletilen metin 2 sonucunda kağıtlara yazdıkları kelimeler yer almaktadır. Konusu Barış Manço ve Kemal Sunal'ın hayatlarıdır (Ek2). Tabloda koyu renkle belirtilen kelimeler metin 2 içerisinde yer alan Kazakça ve Türkçe ortak kelimelerdir. Geri kalan kelimeler ise Kazakça ve Türkçe benzer kelimelerdir.

8-B sınıfında bulunan 25 öğrenciden toplanan kâğıtlara bakıldığında Kazakça ve Türkçe 32 benzer kelimenin 19'unu (%59) öğrencilerin hepsi duymuş ve doğru yazmışlardır. Bu kelimeler ses ve şekil olarak bire bir Türkçeye benzeyen kelimeler olduğu için öğrenciler tarafından da işitilip yazılması kolay olmuştur. Örneğin; *bir, o, oyun, sayılar (1, 2, 17, 82)* vb. Metinde 6 Kazakça ve Türkçe ortak kelime bulunmaktadır. Bunların 6'sı da öğrencilerin hepsi tarafından duyulmuş ve yazmışlardır. Öğrencilerin duymakta zorlandıkları kelimeler arasında *kardeşinin-baurının ve İngilizce- Ağışın* kelimeleri yer almaktadır.

Metin 1 dinletimi sonrasında öğrencilerden anladıklarını 1-2 cümle ile anlatmaları istenmiştir. Bunun sonucunda 25 öğrencinin %55'i Kazakça ve Türkçe benzer-ortak kelimelerle metni anlatmış ve metni anladığını kanıtlamıştır. Kalan %45'lik kısım ise birbirinden bağımsız cümleler kurmuş ve anlam karmaşası yaşamışlardır.

Tablo 5. Metin 2 Dinletimi Sonucu Öğrencilerden Toplanan Kağıtlarda Bulunan Kazakça ve Türkçe Farklı Kelimeleri Doğru Yazan Öğrencilerin Sayısı

Türkçe kelimeler	Kazakça karşılıkları	Doğru yazan öğrenci sayısı
Barış	beybitşilik	18

ünlü	ataktı	12
şarkıcı	enşi	11
doğmak	tuı	15
ilkokul	bastauş mektebi	11
için	üşün	23
belçika	belgiya	5
çalışmak	jumıs isteu	16
öğrenmek	üyrenu	18
mezun olmak	tülek boluı	7
ve	jane	19
dönmek	kaytu	15
çocuk	bala	18
albüm çıkartmak	albom şıǵaru	11
şarkı	en	11
gibi	siyaktı	9
birçok	köp	19
çevirmek	audaru	4
rol almak	rölge iye bolu	8
bu	bul	16
temmuz	şilde	5

Tablo 5'te öğrencilerin metinde bulunan 87 Kazakça ve Türkçe farklı kelimeleri doğru yazan öğrenci sayıları verilmiştir. Bu farklı kelimelere bakıldığında öğrencilerin 23'ü için-üşün ve 19'u *birçok- köp*, kelimelerini doğru bir şekilde yazmışlardır. Bu kelimeler Kazakça ve Türkçe farklı

olmalarına rağmen öğrencilerin sürekli duydukları kelimeler arasında olmaları nedeniyle doğru yazılmışlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda metin 1’de öğrencilerin %95’inde dinleme, yazma ve anlama tespit edilirken, metin 2’de öğrencilerin bu oran %55’e düşmüştür. Buradaki etkili faktör Kazakça ve Türkçe ortak ve benzer kelimelerin sayısıdır. Kazakça-Türkçe benzer ses ve şekildeki kelimelerin metin içerisindeki oranları Kazak öğrencilerin metni anlamasını kolaylaştırmaktadır. Uygulanan iki farklı metin ile bu varsayım doğrulanmıştır.

Araştırmaya Kazakça ve Türkçe dilleri arasındaki başlıca farklı özellikler neler olduğunu bulmak ile başlanmıştır. Yapılan kaynak taramaları sonucunda Kazakça ve Türkçenin aynı dilin farklı lehçeleri olduğu ortaya çıkmıştır. Bundan kaynaklı Kazakça ve Türkçe arasında pek çok benzerlikler görülmektedir. Bu benzerliğin olması yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Kazakça ve Türkçe ortak sözdiziminin etkisi de öğrencilerin dinlediklerini anlamalarını kolaylaştırmaktadır. Araştırmanın devamında yabancı dil Türkçe öğretiminde karşılaşılan başlıca problemlerin neler olduğu da tespit edilmiştir. Bu sorunların üzerine giderek öğrencilerdeki anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek istenmektedir.

Soydaşlara yabancı dil Türkçe öğretimi üzerine Özdemir, (2018) “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Soydaşlara Öğretimi Çalışmaları” başlıklı çalışması bulunmaktadır. Özdemir burada Kazakistan’daki Türkçe öğretme faaliyetlerine ve Türkçe eğitim veren kurumlara değinmiştir. Güneş (2019) ise Kazakça ve Türkçe ’deki ortak köklü kelimeler üzerine bir araştırma yapmıştır.

Korkmaz (2020) yaptığı çalışmada Kazak öğrencilerine Türkçe masallarla Türkçe öğretmenin etkilerini araştırmıştır. Çalışmasının sonucunda her masalda yeni kelimeler öğrenildiği bulgusuna ulaşmıştır. Arman (2020)’de Kazak öğrencilerin yabancı dil Türkçe öğrenimlerinde kelime seviyelerine yönelik bir inceleme yapmıştır. Öğrenciler ana dilleri Kazakçanın etkisinde kalarak Türkçe seslendirmelerde hatalar yaptıkları gözlemlenmiştir.

Yapılan araştırmalar ve örneklem grubu üzerindeki incelemeler sonucunda aynı kökenden gelen Kazakça ve Türkçe dillerinin benzer, ortak ve farklı yönlerinin olması öğrencilerin yabancı dil

Türkçe dinleme ve yazma becerileri üzerinde etkilerini göstermiştir. Bu açıdan soydaşlara Türkçe öğretiminde bir sonraki çalışmalara öneri niteliğinde;

- Dilbilgisi derslerinde Kazakça ve Türkçenin ortak özellikleri vurgulanmalıdır.
- Öğrencilerin dinleme-anlama esnasında ana dil aktarım metodunu kullanırken dikkatli olmaları öğretilmelidir. Yanlış kelime ve yapı aktarımı anlatımı olumsuz etkilemektedir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmen Kazakçaya hâkim olmalıdır.
- Öğrencilere temel beceri kazandırmak adına etkinliklerin sayısı artırılmalıdır.
- Öğretmen kullandığı işitsel ve görsel materyalleri doğru seçmelidir.

KAYNAKÇA

- Arman, A. (2020). “Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazak Öğrencilerin Sözcük Düzeyinde Yaptıkları Yanlışlar” (yüksek lisans tezi). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı, İzmir.
- Atmaca, E. (2012). “Kazak Türkçesinin Söz Varlığındaki Rusça Alıntılar Ve Ses Değişmeleri”. *Turkish Studies -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 275-298.
- Baltacı, A. (2018). “Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri Ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme”. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Beylur, Y. (2020). “Türk Dış Politikasında “Soydaşlar” Ve “Akraba Topluluklar” Üzerine Kavramsal Bir Tartışma”. *Kazakistan Dergisi*, 248-270.
- Creswell, J. W. (2007). “Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches” (2. Baskı). USA: SAGE Publications. 407.
- Carroll, D. W. (2008). “Psychology of Language”. Canada: Thomson Wadsworth. 208.
- Coşkun, E. (2011). “Yazma Eğitiminde Aşamalı Gelişim”. (Ed.: Murat Özbay), *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 356.

- Davey, L. (2009). "The Application Of Case Study Evaluations". (Çev: Tuba Gökçek). Elementary Education Online, 8(2), 1-3
- Dauids A. L. (1832). "A Grammar of the Turkish language". Parbury Allen. 587.
- Demirel, Ö. (2003). "Yabancı Dil Öğretimi". Ankara: Pegem Yayıncılık. 653.
- Demirel, Ö. (2004). "Yabancı Dil Öğretimi". Ankara: MEB Yayınları.437.
- Ergin, M. (2008). "Türk Dil Bilgisi". Bayrak Basım. 27-49.
- Göğüş, B. (1978). "Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi". Ankara: Gül. 675.
- Güneş, F. S. (2019). "Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Ortak Köklü Türkçe Kelimeler" (yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Mersin.
- Kassymbay, A. (2016). "Kazakistan'da Ulus-Devlet İnşası Sürecinde Dil Politikası" (yüksek lisans tezi). Ankara.
- Kuderinova, K. (2015). "Çağdaş Kazak Türkçesindeki Fonetik Değişiklikler". Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences, 22, 29-44.
- Kutalmış, M. (2004). "Tarihte ve Günümüzde Kazakistan'ın Alfabe Meselesi". Bilig, 31, 1-21.
- Korkmaz, Z. (1992). "Gramer terimleri sözlüğü". Türk Dil Kurumu Yayınları. 354.
- Korkmaz, G. (2020). "Kazak Çocuk Masallarında Kullanılan Motifler ve Masalların Türkçe Öğretimine Faydaları". (Yüksek lisans tezi). Ankara.
- Lüle Mert, E. (2014). "Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri". Ana Dili Eğitimi Dergisi, 2(1), 23-48.
- Nalıncı, N.A. (2000). "Avrupa Birliği'ne tam üyelik yolunda başarının anahtarı: yeniden yapılanma". Ankara: Ümit. 127.
- Sarsenbekova, G. (2019). "Kazaklara Türkçe öğretiminde yabancı eşdeğer sözcükler". (Yayınlanmamış lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi: Ankara.
- Senemoğlu, N. (2009). "Gelişim Öğrenme ve Öğretme Kuramdan Uygulamaya". Ankara: Pegem Akademi. 323.

Özbay, M. (2008). “Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I”. Ankara: Öncü. 584.

Özdemir, C. (2018). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Soydaş Halkların Karşılaştıkları Sorunlar: Kazakistan Örneği” (Yayınlanmamış Doktora Tezi). International Burch University, Eğitim ve Beşerî Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Saraybosna.

Özdemir, C. (2018). “Yabancı Dil Olarak Türkçe’nin Soydaşlara Öğretimi Çalışmaları”. Atlas International Refereed Journal On Social Sciences, 4(13).

Usta, İ. (2012). “Dört Temel Dil Becerisi ve Arapça Öğretimindeki Katkıları”. The Journal of Academic Social Science Studies, 2(5), 317-326.

Ünlücan, N. (2019). “Söz Varlığı Açısından Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Ağzlarının Karşılaştırılması” (yüksek lisans tezi). Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bilim Dalı, Ardahan.

Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2005). “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 145.

Yılmaz, D. (2015). “Türkiye Türkçesi Öğrene Kazakistanlıların Karşılaştıkları Sorunlar”. Türklük Bilimi Araştırmaları, 37, 257-277.

Zhumakanova, T. (2020). “Türkçe eğitimi bilim dalı Kazakistan’da yükseköğretimde Türkiye Türkçesini öğrenen öğrencilerin Türkoloji bölümünü seçme sebepleri” (yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya.

Aşağıda öğrencilere dinletilen iki farklı metin yer almaktadır. Burada belirtilen kırmızı renkli kelimeler Kazakça ve Türkçe ortak ve benzer kelimelerdir. Diğer siyah renktekiler ise farklı kelimelerdir.

Ek1 Metin1

Benim Bir Günüm

Merhabalar, benim adım Zeynep. Ben 15 yaşındayım. Türkiyeliyim. Kazakistan'da yaşıyorum. Babamın adı Ömer. Babam lisede Türkçe öğretmeni. Annemin adı Ayşe. Annem bir restoranda müdür. Benim bir oğlan bir de kız kardeşim var. Onlar 4 ve 6 yaşındalar. Ben her gün saat 7 de kalkarım. Kahvaltımı yapar ve otobüs ile okula giderim. Okulda 5 dersimiz olur. Birinci ders matematik, ikinci ders tarih, üçüncü ders Türkçe, dördüncü ders İngilizce ve son dersimiz spordur. Evimizin bahçesinde 3 tane ağacımız var bunlar elma, armut ve kiraz ağaçlarıdır. Bir sürü de gülümüz var. Bahçede kardeşlerimle top oynamak çok hoşumuza gider. Annem yemek hazır olduğunda bizi çağırır. Annem, babam ve kardeşlerimle yemek yeriz. Sonra televizyon izleriz. Babam kardeşlerim uyumadan önce onlara kitaptan hikayeler okur. Annem ve ben de öğretmenimin verdiği ödevleri yaparız. Daha sonra biraz müzik dinlerim. Saat 23.00 olduğunda yatağıma girer ve yastığıma başımı koyarım. Gün içerisinde neler yaptığımı düşünür ve uykuya dalarım.

Ek2 Metin2

Barış Manço ve Kemal Sunal

Barış Manço, ünlü bir şarkıcıydı. O, 1943 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokul ve liseyi İstanbul'da okudu. 1963 yılında üniversite okumak için Belçikaya gitti. Belçika'da iki yıl kardeşinin yanında çalıştı ve Fransızca öğrendi. 1969 yılında üniversiteden mezun oldu ve Türkiye'ye döndü. 1978 yılında evlendi. Onun iki erkek çocuğu oldu. Barış Manço, 17 albüm çıkardı. Onun şarkıları İngilizce, Fransızca ve Japonca gibi birçok dile çevirdi. Barış Manço, 1 Şubat 1999 tarihinde İstanbul'da öldü.

Kemal Sunal, Türk sinemasının ünlü komedi oyuncularından biriydi. 1944 yılında İstanbul'da doğdu. Onun bütün hayatı İstanbul'da geçti. İlkokul, lise ve üniversiteyi İstanbul'da okudu. Sanat hayatı tiyatro oyunları ile başladı. İlk sinema filmini 1972'de çekti. 1972'de evlendi ve 2 çocuğu oldu. Oyunculuk kariyeri boyunca 82 filmde rol aldı. Bu ünlü aktör 3 Temmuz 2000 tarihinde İstanbul'da öldü.